

Cursul 3

Analizarea și Determinarea Necesariului de Cunoștințe și Deprinderi

Definirea obiectivelor se face prin analizarea necesariului de deprinderi și cunoștințe pentru :

- a stabili validitatea Cerințelor și Obiectivelor Instruirii existente sau propuse și
- a determina prioritățile

În această primă etapă a proiectării instruirii , care este denumită **Analiză Preliminară** , se face **Descrierea mediului de studiu (învățare)** .

Analiza Preliminară conține două componente principale : **determinarea Contextul Instruirii și definirea Studenților Convenționali cărora li se adresează Cursul** .

Contextul Instruirii reprezintă asigurarea condițiilor în care se desfășoară Instruirea .

Analiza contextului procesului de învățare / instruire implică două etape :

a) evidențierea necesariului de instruire într-un anumit domeniu însoțită de **Evaluarea și Atestarea Necesariului de Cunoștințe și Deprinderi** .

b) descrierea mediului de învățare în care va fi utilizat produsul de instruire .

Evaluarea și Atestarea Necesariului de Cunoștințe implică : **a) Definirea Necesariului de Cunoștințe** care este realizată pentru a determina ce tip de instruire trebuie selectată pentru a se obține anumiți cunoștințe și deprinderi ; **b) Atestarea Necesariului de Cunoștințe** pentru a se putea realiza o instruire eficientă bazată pe soluții și strategii didactice adecvate .

C. Efectuarea unei evaluări formale (explicite și riguroase) în vederea Atestării Necesariului de Cunoștințe și Deprinderi se face prin găsirea răspunsurilor la șase (6) chestiuni :

- 1. Care sunt obiectivele învățării care nu au fost realizate (îndeplinite) de către studenți într-un program anterior sau actual de instruire . Identificarea diferențelor dintre obiective și rezultate învățării (performanțelor) pot fi determinate : cu ajutorul unui program riguros de testare , prin observarea comportamentului și performanțelor studenților , sau cu ajutorul verificării și examinării neoficiale .
- 2. Dacă Instruirea care se face în mod curent este efectivă și eficientă .
- 3. Dacă Instruirea care se face în mod curent este ne-atractivă și ne-interesantă , și având ca efect negativ descreșterea motivației și concentrării studentului .
- 4. Dacă Instruirea care se face în mod curent trebuie revizuită .
- 5. Dacă trebuie adăugate noi obiective ale învățării la programa cursului (curriculum dinamic adaptabil necesariului de cunoștințe) .
- 6. Dacă componența audienței (auditoriului) s-a modificat .

Metode de stabilire și atestare a necesariului de cunoștințe . Evaluarea și stabilirea necesariului de deprinderi și cunoștințe cuprinde următoarele etape (Figura 3. 2. Stabilirea deprinderilor și cunoștințelor obținute de student prin IAC) :

Modul de Stabilire a Deprinderilor și Cunoștințelor Necesare Studentului

1. Listarea Obiectivelor Sistemului de Instruire Actual

2. Determinarea gradului în care aceste obiective sunt îndeplinite

3. Identificarea Diferențelor dintre Obiectivele actual realizate și Obiectivele dorite

4. Ierarhizarea Priorităților referitoare la Diferențele Analizate

5. Adoptarea Deciziilor referitoare la Diferențele care au implicații directe asupra Programului de Instruire

Figura 3. 2. Stabilirea deprinderilor și cunoștințelor obținute de student prin IAC

Matricea pentru Stabilirea și Evaluarea Necesarului de Cunoștințe (Tabel 3. 1.)

Tipul Informației	Sursele de Informații		
	Obsevații	Interviu	Documentare
Audiența	Observarea mediului de activitate tehnologică	Discuții cu auditoriul sau cu administratorii	◆ Fișele de personal
Activități	Observarea audienței sau a activității unui expert	Discuții cu experții sau cu alți performeri	<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea funcțiilor , • Sinteze ale politicilor economice , • Raporturi de accidente sau de afaceri •
Conținut	Observarea experților sau creatorilor de produse / procese	Discuții cu IMM , specialiști în marketing , experți în elaborarea politicilor economice, sau manageri	<ul style="list-style-type: none"> • Planuri de producție , • Ghiduri de marketing , • Specificații de produse și servicii oferite pieții

Tabel 3. 1. Matricea pentru Stabilirea și Evaluarea Necesarului de Cunoștințe

Studentii Convenționali pot fi definiți considerând :

- Caracteristicile Cognitive care includ : aptitudini generale și specifice ; nivel de dezvoltare intelectuală ; nivel de comunicare scrisă și verbală ; posedarea unor strategii cognitive și de învățare ; nivel de cunoștințe generale pe care le posedă .
- Cunoștințele specifice anterior obținute
- Caracteristicile Fizice și Fiziologice : vârsta și starea de sănătate .
- Caracteristicile Afective : interese , motivație , atitudini , și logică
- Caracteristicile Sociale : dezvoltare morală , caracteristici socio-economice ; relațiile cu colegii ; respectul față de autoritate .

Definirea Audienței Cursului Web . Materialul de instruire trebuie să fie adecvat unui auditor specific. Necesarul de cunoștințe și caracteristicile audienței influențează în mod definitoriu :

- modul de proiectare a cursului ,
- instrumentele (programele utilitare) folosite , etc.

În termeni educaționali , caracterizarea audienței (auditoriului) se face prin intermediul caracterizării studenților și a cunoștințelor pe care le posedă acești studenți , caracterizare care are consecințe directe asupra modului în care este proiectată situația de învățare .

Pentru a proiecta un pachet de instruire eficient profesorii trebuie

- să fie foarte preciși în definirea și cunoașterea caracteristicilor audienței cursului ,
- să aprecieze corect cunoștințele în domeniul predat pe care le posedă deja acest auditoriu , și
- să evalueze corect cunoștințele de tehnologie ale auditoriului .

Descrierea necesarului de cunoștințe ale audienței (auditoriului) referitoare la utilizarea tehnologiilor informatice :

- **Caracteristici personale** ca de exemplu : sex, vârstă, ocupație, etc. . Aceste caracteristici determină obiectivele , mediile folosite , activitățile didactice propuse , modul de adresare (limbajul) , culorile .
- **Nivelul de instruire, deprinderi practice și cunoaștere (înțelegere, asimilare) a subiectului**
- **Motivația studentului** de a participa la un Curs Web .
- **Nivelul de cunoștințe de informatică și de experiență în manipularea Calculatorului** , care determină nivelul de ghidare a activităților didactice efectuate de studenți . Familiarizarea studentului cu navigarea pe Internet implică introducerea unui mic tutorial referitor la utilizarea resurselor informatice ale cursului .
- **Modul în care studentul poate accesa rețeaua Web** .
- **Momentul de timp și locația (locul) avantajoase pentru conectarea la Internet**

– **Similaritatea Intereselor auditoriului .**

Elemente de Pedagogie Inginerească

Elementele de Pedagogie Inginerească intervin în parcurgerea următoarelor etape : *definirea obiectivelor de predare pentru un auditoriu specific ; selectarea strategiilor de predare ; structurarea conținutului lecțiilor* (unde intervine calitatea cadrului **didactic–inginer specializat** într-un anumit domeniu) .

Definirea Obiectivelor Învățării (Instruirii)

Obiectivele Învățării sunt definite de cunoștințele și deprinderile pe care studenții trebuie să le aibă la terminarea procesului de instruire . Aceste obiective pot fi pentru : o lecție , o unită didactică , un curs , sau pentru programa școlară a unui semestru , etc.

Un obiectiv al Învățării oferă un răspuns la întrebarea "Ce dorește profesorul să știe și să înțeleagă studenții ? "

Identificarea Obiectivelor Învățării pentru satisfacerea unui Necesitar de Cunoștințe
Deprinderi Specifice unei anumite activități profesionale se face analizând **Caracteristici Obiectivelor Învățării .**

Identificarea Obiectivelor Instruirii (Învățării) se poate face analizând : ghiduri de curriculum ; legăturile cerințelor obținerii unor licențe ; analize de profesii și sarcini profesionale .

Obiectivele Învățării (Instruirii) în cazul unui Curs Web se stabilesc de către Profesor care trebuie să definească foarte clar disciplina sau materia pe care profesorul dorește să o predea utilizând un Curs distribuit On-Line (sau Curs WEB).

- Care sunt obiectivele de predare și
- Care sunt obiectivele de învățare ?

Ca și în alte metodologii, prima etapă a procesului de Proiectare a Instruirii constă în definirea obiectivelor cursului . Primul obiectiv este de a produce un material de instruire distribuit pe Web. Acest obiectiv este un obiectiv general . Apoi trebuie ca profesorul să decidă care sunt obiectivele specifice a cursului . Problema cea mai importantă este : ce rezultate dorește să obțină profesorul cu ajutorul Cursului pe Web.

Pentru a obține un răspuns la această întrebare fundamentală , profesorul trebuie să decidă care sunt răspunsurile corecte la alte întrebări incluse în această întrebare :

- Care este domeniul general al conținutului Cursului Web proiectat
- Care sunt obiectivele învățării
- Care este elementul esențial al cursului : învățarea conținutului sau acumularea unor deprinderi practice ...

Descrierea Obiectivelor

A. Obiective generale , scopuri principale sau aspirații : de exemplu : *însușirea și folosirea un vocabular , specific și adecvat domeniului studiat*

B. Obiective Specifice

C. Obiective Operative sau Obiective Comportamentale :

- a) obiective referitoare la fluența utilizării și manipulării cunoștințelor asimilate .
- b) obiective referitoare la domeniul competențelor atitudinale .
- c) obiective referitoare la domeniul ansamblului de deprinderi lingvistice și a abilităților (aptitudinile expertizei) .

Obiectivele instruirii : acționează ca un stimul al gândirii ; ghidează întocmirea planurilor de lecție ; direcționează procesul de instruire ; ghidează selectarea metodelor de predare .

Exemplu de Stabilire a Obiectivelor unui curs :

- **Titlul Cursului :** *COMPATIBILITATE ELECTROMAGNETICĂ*

Sursa : UT Iași , Cursuri On-Line

- **Obiectiv General :**

Acest Curs oferă o introducere generală asupra Principiilor Teoretice și Practice ale Compatibilității Electromagnetice cu referiri la Proiectarea și Testarea Echipamentelor Electrice . De asemenea Cursul de CEM oferă informații privind forumurile Internaționale care coordonează activitatea de Standardizare în CEM la nivel mondial . Subiectele tratează explicarea teoretică a fenomenelor electromagnetice de CEM , principii de proiectare , locații și metode de testare , standarde specifice , organisme internaționale de Standardizare a CEM .

- **Obiective Specifice :** Stăpânirea tehnicilor de proiectare a PCB (circuitelor imprimate)

Obiective Operative : Stăpânirea metodelor de testare a unui echipament electric în camere anecoice sau "în câmp deschis".

Analiza și Înțelegerea Conținutului

Pentru a crea un material de tip hypertext profesorul trebuie mai întâi :

- să analizeze structura conținutului materialului predat , iar ulterior
- să decidă asupra formei convenabile de organizare a cunoștințelor și/sau
- să decidă asupra procedeelelor și procedurilor de predare a materialului .

Analiza Conținutului implică Colectarea Resurselor Materiale care sunt de trei categorii :

- **Informații și resurse relevante subiectelor și materiei prezentate**
- **Informații și resurse relevante pentru dezvoltarea instruirii și proceselor de predare**
- **Informații și resurse relevante sistemului de transfer a conținutului lecției incluzând Echipamentul de calcul și programele aferente (computer hardware și software)**

Informații referitoare la Subiectul Materiei Predate pot fi obținute folosind următoarele surse manuale de curs ; alte programe de IAC ; surse originale ca de exemplu reviste ; materiale de referință manuale tehnice ; filme și programe TV ; benzi și diapozitive ; echipamentul actual necesar desfășurării procesului de predare ; manual de exploatare a echipamentelor ; numele experților în conținut care pot ajuta Profesorul la dezvoltarea materialelor .

Informații Referitoare la Procesele de Realizare (Dezvoltare) a Instruirii și a Predării :

- texte și manuale despre procesul de proiectare a instruirii
- programe utilitare pentru : administrarea instruirii , realizarea unor organigrame , procesarea textului , graficii, video, testare , etc.

Informații Referitoare la Sistemul de Distribuire al Lecției :

- sistemul de calcul (PC-ul) utilizat , incluzând dispozitivele periferice (scanner, imprimanta, rețeaua lectorul de CD-ROM, etc.)
- manuale de hardware
- software utilitar (ca de exemplu Powerpoint)

Tot în categoria resurselor pot fi incluse programele pentru Administrarea Procesului de Proiectare .

Analiza Nivelului de Integrare a Tehnologiilor Informatice

În această etapă Profesorul trebuie să decidă cât de mult este integrată rețeaua WEB în procesul de instruire , pornind de la utilizarea Internet-ului ca o resursă adițională a cursului tradițional și terminând cu conceperea și realizarea unui curs pentru învățarea la distanță.

Integrarea utilitatelor Web în procesul de instruire

Cum vor fi integrate tehnologiile Internet în procesul de predare ?

Integrarea utilitatelor Web în procesul de instruire : A. Nivelul 1 Tabel cu informații pentru studenți ; B Nivelul 2 Accesoriu pentru Instruire ; C Nivelul 3 Mediu de Instruire .

Elementele Componente ale Cursului Web . Locația informativă a cursului Web trebuie să conțină mod obișnuit următoarele informații :

- cuprinsul cursului (syllabus)
- bibliografia recomandată și cerută studenților
- note adiționale
- datele de examinare și exemple de întrebări
- calendarul desfășurării cursului
- pagina WEB a Profesorului
- adresa e-mail a Profesorului

Strategii de organizare și transmitere a conținutului (Strategii de predare) :

STRATEGIA A (referitoare la fapte și concepte)

1. Prezentarea informațiilor .
2. Exemplificarea informațiilor .
3. Activități didactice ghidate referitoare la aplicarea principiilor / rememorarea unor informații anterior învățate / înțelegerea fenomenelor / etc...
4. Întrebări / Probleme / Exerciții în care se aplică cunoștințele și noțiunile predate unor situații noi sau mai complicate .
5. Exercițiu de evaluare a cunoștințelor .

STRATEGIA B (referitoare la principii și proceduri)

1. Prezentarea unei situații de tip problemă sau acțiune / rezultat (efect, consecința) .
2. Prezentarea sau solicitarea formulării unor ipoteze posibile descriind cauzele și efectele fenomenului sau solicitarea rezolvării problemei discutate .
3. Activități ghidate cu scopul elaborării unor Reguli sau Proceduri de Exploatare sau Principii de Proiectare .
4. Întrebări / Probleme / Exerciții în care se aplică cunoștințele și noțiunile învățate / asimilate unor situații noi sau mai complicate .
5. Exercițiu de evaluare a cunoștințelor .

STRATEGIA C (referitoare la deprinderi și crearea unor deprinderi / rutine procedurale)

1. Prezentarea unei situații de tip simulare .
2. Exemplificarea unei proceduri adecvate pentru a putea controla situația apărută .
3. Prezentarea unor deprinderi metode și proceduri cu ajutorul cărora se poate rezolva situația apărută .
4. Exemplificarea consecințelor care pot apare datorită utilizării unor metode și procedee improprii de rezolvare a problemei apărute .
5. Exerciții de simulare cu ajutorul cărora studentul să-și poată forma deprinderile necesare rezolvării unor situații reale .
6. Exercițiu de evaluare a cunoștințelor .

Elementele care trebuie incluse în Curs : Lecturi (Bibliografie) ; Imagini ; Formulare pentru teme pentru acasă ; Forumuri ; note de lectură (articole) ; forme de verificare (testare) ; examene ; rezultate obținute de student (note, calitative) , lucrări ale studenților (proiecte realizate de studenți) ; conexiuni "on-line" la alte materiale distribuite pe Internet ; utilizarea unor resurse grafice .

Modelul Orientativ al Proiectului Planului de Lecție

Conceperea și proiectarea unui model orientativ de planificare a lecției reprezintă un exercițiu managerial necesar pentru perfecționarea practicii pedagogice a fiecărui cadru didactic și prespune valorificarea analizelor realizate anterior din perspectiva *proiectării-dezvoltării curriculare* și pedagogiei diferențiate individualizate .

Funcționalitatea modelului angajează acțiunea socială a unui *reper metodologic* valabil și pentru factori de conducere implicați în acțiunile complexe de evaluare a **calității** procesului de învățământ .

Structura modelului sugerează, în fond, strategia *managementului școlar*, care orientează activitatea de conducere a procesului de învățământ în sens *sistemic – optim – inovator*, la nivelul liniei de continuitate existentă între *cercetarea pedagogică* fundamentală – orientată – aplicativă .

Practica proiectării și a dezvoltării curriculare a activității didactice orientată la nivelul unei *instruirii educații diferențiate* eficiente, argumentează importanța *lecției mixte* sau *combinate* care este centra prioritar asupra realizării interdependenței *obiective – conținuturi – metodologie – evaluare* și a corelații pedagogice *profesor – student* .

În accepția proiectării și a dezvoltării curriculare a activității educative și de instruire , *planul un activități didactice eficiente* are ca reper succesiunea de "evenimente didactice" care intervin la nivel lecției mixte / combinate adaptabile la orice tip sau variantă de lecție exersată în mediul universitar organizarea clasei / captarea atenției motivarea studenților ; actualizarea elementelor învățate anterior pregătirea studenților pentru asimilarea noilor cunoștințe, capacități , etc.; comunicarea obiectivelor ca vizează asimilarea noilor cunoștințe , capacități , etc. ; asimilarea noilor cunoștințe , capacități , etc. sistematizarea și fixarea cunoștințelor , capacităților , etc. *predat – învățate – evaluate* ; valorificarea circuitelor de conexiune inversă externă și internă , necesare pentru autoreglarea activității didactice *pe parcursul* desfășurării acestei activități didactice .

Modelul Orientativ al Proiectului de Lecție . Rezumat .

1. **Tema Lecției** (a grupului de lecții, a subcapitolului , a capitolului , a modulului)
2. **Subiectul Lecției** (titlul lecției care va fi *predată → învățată → evaluată*)
3. **Tipul Lecției** (conform obiectivelor predominante / sarcinii didactice fundamentale)
4. **Scopul Lecției** (exprimă sintetic obiectivele generale și specifice ale grupului de lecții , subcapitolului , capitolului , modulului , în conformitate cu tipul lecției și cu sarcina didactică fundamentală)
- 5) **Obiectivele operaționale / concrete** (deduse din *scopul lecției* și din obiectivele specifice stabilite la nivelul programei școlare) – **schema de elaborare** : *acțiunile studentului* (observabile ,

evaluabile) – *resursele necesare* (conținut – metodologie – condiții de instruire : interne – externe) – *modalitățile de evaluare* (pe parcursul activității – la sfârșitul activității)

6) **Conținutul de predat – învățat – evaluat** (corespunzător obiectivelor specifice – concrete – operaționale)

7) **Metodologia de predare – învățare – evaluare** (stabilită în concordanță cu obiectivele pedagogice concrete / operaționale) include :

- întrebările : de tip *exercițiu* ; de tip *problemă* ; de tip *situație – problemă*
- sarcinile didactice , fundamentale – operaționale, de *predare – învățare – evaluare*
- deschiderile metodologice (procedee, metode, strategii de *predare – învățare – evaluare*)
- mijloacele de învățământ (disponibilizate / disponibilizabile)

8) **Scenariul didactic :**

- evenimentele didactice / corespunzătoare tipului de lecție
- reactualizarea unor cunoștințe, capacități , strategii cognitive
- prezentarea / crearea unor probleme , situații–problemă
- dirijarea învățării prin *strategii* de : comunicare–învățare ; cercetare–învățare ; acțiune–învățare ; programare–învățare (instruire programată , instruire asistată de calculator)
- evaluarea soluțiilor adoptate pentru rezolvarea *problemelor* , pentru rezolvarea *situațiilor–problemă*
- fixarea soluțiilor / răspunsurilor prin aprofundare în condiții de interpretare , aplicare , analiză–sinteză , evaluare critică
- stabilirea temelor pentru acasă (generale – individualizate ; recomandări metodologice , bibliografice)

9) **Concluzii :**

- evaluarea globală / caracterizare generală
- decizii cu valoare de diagnoză–prognoză : note școlare, aprecieri, observații . caracterizări , etc.
- stabilirea direcției / direcțiilor de perspectivă .

Realizarea proiectului de activitate / lecție, la nivelul unei practici școlare din ce în ce mai complexe diversificate, angajează capacitățile și resursele de creativitate pedagogică proprii cadrului didactic afl în diferite ipostaze manageriale : profesor , decan , rector , profesor–metodist , profesor–consilier profesor–cercetător , profesor – șef de catedră .

Înțelegerea și organizarea conținutului

Instrumente de organizare a informațiilor : organigrame , diagrame , modele sistemice , și planșe .

Conceptul de conținut . Conținutul reprezintă domeniul de cunoștințe care trebuie predat . În general pot fi specificate patru mari categorii referitoare la conținutul educației :

- a) selectarea subiectelor care trebuie predate ,
- b) alocarea intervalului de timp necesar predării conținutului selectat și secvențierea optimă conținutului (în termenii structurii interne a conținutului) ,
- c) transmiterea conținutului și forma de expunere (prezentare) ,
- d) mediile de transmitere folosite .

În plus, trebuie ca profesorul să prevadă și metode sau mijloace cu ajutorul cărora să poată verifica asimilarea / învățarea conținutului de către studenți .

Atunci când are loc selectarea conținutului trebuie ca profesorul să găsească răspunsul la două întrebări fundamentale :

- Ce este necesar și PERTINENT (aplicabil, relevant) să învețe Studentul ?
- Ce este important de învățat ?

Studentul integrează , cu ajutorul experimentelor , conținutul care se transformă în CUNOAȘTER (Tabel 3. 2. Transformarea conținutului în cunoaștere (cu cunoștințe și deprinderi) cu ajutorul activităților didactice) . De aceea este important ca activitățile didactice (experimente , teme, exerciții, etc.) să fie așa fel alese încât să permită studentului individual să asimileze conținutul . În tabelul următor sunt prezentate câteva exemple .

Tipul de informație	Deprindere (comportamentală) învățată de către individ
Informație reținută (asimilată)	Studentul este capabil să definească corect Compatibilitatea Electromagnetică .
Înțelegerea unui concept	Studentul este capabil să explice fenomenul de Compatibilitatea

Tipul de informație sau fenomen	Deprindere (comportamentală) învățată de către individ
Controlul asupra procedurilor	Studentul este capabil să demonstreze apariția semnalelor parazite în cazul CEM cu creionul pe hârtie .
Capacitatea de a rezolva probleme ingineresti	Studentul este capabil să aplice formulele CEM pentru a rezolva în faza de Proiectare orice problemă practică în care pot apare aceste fenomene CEM .

Tabel 3. 2. Transformarea conținutului în cunoaștere (cu cunoștințe și deprinderi) cu ajutorul activităților didactice

Selectarea și secvențierea conținutului în unități didactice se face în funcție de : fapte , procedur concepte , și principii (Figura 3. 3. Secvențierea conținutului) .

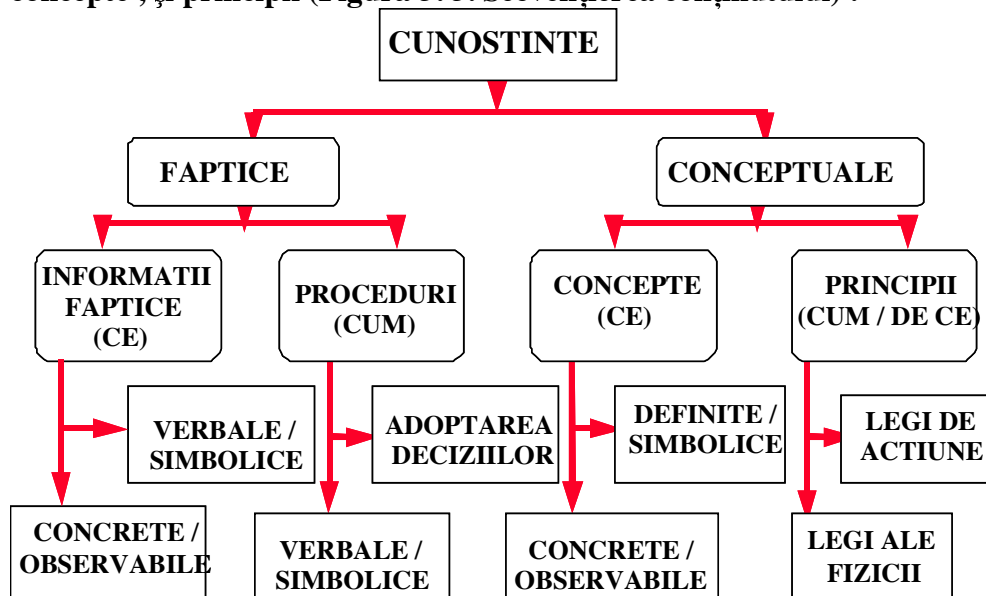

Figura 3. 3. Secvențierea conținutului

Secvențierea și transmiterea Conținutului se referă la organizarea efectivă a materialelor de instruire

a. Prezentarea informațiilor : text, diagrame , scheme, filme, etc...

b. Folosirea unor exemple semnificative .

c. Activități didactice secvențiate (care să conțină eventual teste pentru auto-evaluarea cunoștințelor)

d. Posibilitatea interacțiunilor cu mentorul (tutorul) .

e. Atestarea cunoștințelor .

Psihologia Cognitivă și Instruirea Asistată de Calculator

Teoriile Fundamentale ale Proiectării Instruirii . Componentele Procesului de Proiectare Instruirii .

Teoria educației

Teoria educației este o disciplină de bază, integrată în domeniul *științelor pedagogice / științelor educației*, care studiază fundamentele activității de *formare – dezvoltare permanentă* a personalității umane, definitorii la nivel de sistem și de proces .

Conținutul teoriei educației angajează un ansamblu de modele, principii, concepte, propoziții, legi, aflate în interacțiune, care asigură explicarea activității de *formare – dezvoltare a personalității umane* într-o viziune sistemică, necesară pentru înțelegerea proiectării și realizării acesteia conform finalităților pedagogice asumate la nivel social .

Teoria educației analizează *conceptele pedagogice de bază* , care au o stabilitate epistemică maximă în raport cu variabilitatea fenomenelor care concretizează activitatea de *formare – dezvoltare permanentă a personalității* : *educație , dimensiunile educației , formele educației ; sistemul de educație finalitățile educației : reforma educației , proiectarea educației ; procesul de învățământ ; activități didactice ...*

Domeniul de cercetare angajat conferă teoriei educației , simultan și / sau succesiv , calitatea de *teorie axiologică, teorie formală , teorie explicativă , teorie practică* .

Teoria axiologică studiază valorile de maxima generalitate implicate în activitatea de *formare dezvoltare* a personalității : paradigmele educației , finalitățile educației , sistemul de educație managementul educației , reforma educației . *Teoria axiologică* are o funcție prioritar interpretativă angajată la nivelul liniei de continuitate dintre filosofia educației și politica educației .

Teoria formală studiază "laturile educației", care definesc , la nivel convențional , principale direcții de proiectare a activității de *formare – dezvoltare* a personalității . Teoria formală are o funcție prioritar descriptivă care asigură "analiza conținuturilor" la nivelul liniei de continuitate dintre dimensiunile și formele educației (intelectuală , morală , profesională , estetică , fizică – realizată în cadrul instituțional și noninstituțional) .

Teoria explicativă studiază principalele linii de acțiune delimitate la nivel de sistem și de proces educația permanentă și autoeducația , valorificarea deplină a educabilității , proiectarea de tip curriculum . *Teoria explicativă* are o funcție prioritar prescriptivă care asigură orientarea activității educative , general , a celei didactice în mod special în direcția realizării unor acțiuni de maximă eficiență pedagogică și socială .

Teoria practică studiază principiile generale de organizare a activității educative / didactice relevante la nivelul procesului de învățământ . *Teoria practică* are o funcție prioritar metodologică angajată în direcția optimizării acțiunii educative / didactice la nivel general (*didactica generală*) și special (*didactica specialității*) .

Teoria generală a educației asigură asamblarea celor patru domenii la nivelul unei sinteze care asigură fundamentele unei construcții epistemologice solide aflată la baza sistemului de principii strategii specifice științelor pedagogice .

Analiza activității de formare – dezvoltare a personalității angajează astfel un discurs coerent situat la linia de interacțiune metodologică existentă între : finalitățile educației – conținutul și formele educației – direcțiile de evoluție a educației (educația permanentă – autoeducația – valorificarea educabilității – proiectarea curriculară) – realizarea managerială a procesului de educație și de instruire

Semnificațiile conferite teoriei educației au o sferă de referință variabilă în raport cu evoluțiile înregistrate la nivelul paradigmatelor de abordare a activității de *formare – dezvoltare* a personalității .

Pedagogia tradițională reduce problematica *teoriei educației* la nivelul dimensiunilor educației (intelectuală – morală – profesională – estetică – fizică) . Această tendință , definitorie pentru *teoria generală a educației* , este uneori menținută și la nivelul conținutului învățământului , în cadrul programelor școlare / universitare de specialitate .

Pedagogia modernă și postmodernă extinde problematica *teoriei educației* la nivelul conceptelor de bază ale educației care definesc fundamentele activității de *formare – dezvoltare* permanentă a personalității , adaptabile , în orice context aplicativ . Această tendință , definitorie pentru *teoria generală a educației* , răspunde cerințelor de validare epistemologică angajate și în domeniul științelor pedagogice (claritate , consistență , coerență , completitudine , aplicabilitate în sens probabilistic) în conformitate cu rolul conceptelor operaționale .

Teoria instruirii

Teoria instruirii este o subteorie a *teoriei educației* care definește conceptele de bază ale didacticii generale :

procesul de învățământ ;

obiectivele pedagogice, conținutul învățământului , metodologia didactică , evaluarea didactică ;

proiectarea pedagogică a procesului de învățământ .

Raportarea teoriei instruirii la sistemul științelor educației evidențiază calitatea acesteia ca disciplină pedagogică fundamentală, care asigură analiza articulată, coerența, a acelor concepte definitorii pentru explicarea și înțelegerea procesului de învățământ . Împreună cu teoria educației – care analizează conceptele pedagogice de bază (educație, dimensiunile și formele educației, sistemul de educație, finalitățile educației) – teoria instruirii formează nucleul epistemic tare al științelor educației, activat la nivelul pedagogiei generale.

Funcțiile teoriei instruirii intervin la nivel normativ , unde este vizată dimensiunea funcțională structurală operațională a procesului de învățământ și este marcat cadrul epistemologic specific didacticii generale . De asemenea funcțiile teoriei instruirii intervin la nivel prescriptiv , unde este vizată practic activității de predare învățare evaluare, realizabilă în cadrul procesului de învățământ , care marchează domeniul de studiu specific proiectării curriculare .

Orientările valorice promovate la nivelul teoriei instruirii asigură fundamentele științifice a procesului de învățământ. Angajarea lor la nivel de dezvoltare curriculară presupune parcurgerea un traseu metodologic situat între : "**teoria instruirii**" – didactica normativă – didactica prospectivă didactica generală – didactica aplicată .

Calitățile unei teorii a instruirii evidentă la nivelul practicii procesului de învățământ, reflectă capacitatea acestei teorii de : a) a aborda corect realitatea specifică celor care învață; b) a proiecta inteligibil ceea ce trebuie învățat; c) a poseda o autentică forță predictivă; d) a propune soluții strategice de rezolvare a problemelor ; e) a susține coerența internă a programelor ; f) a eficientiza efortul de învățare ; g) a realiza experimente ; h) a crea tehnici de cercetare adecvate ; i) a convinge în diverse situații educative / didactice .

Proiectarea instruirii

Proiectarea instruirii implică organizarea și ordonarea materialului care urmează să fie *predat* / *învățat* → *evaluat* la nivelul corelației funcțional--structurale dintre profesor și student . Profesorul și instructorul proiectează o acțiune bazată pe patru operații concrete :

- **definirea obiectivelor pedagogice**
- **stabilirea conținutului**
- **aplicarea metodologiei**
- **asigurarea evaluării activității didactice , educative , respective .**

Cursul universitar

Cursul universitar reprezintă o formă de organizare a activității didactice proiectată și realizată în învățământul superior .

Conceptul pedagogic de curs universitar definește ansamblul activităților de învățare propuse conform programelor de studii specifice învățământului superior , cu un anumit număr de ore repartizate anual sau semestrial și cu examene finale care sancționează promovarea sau obținerea unui anumit certificat .

Tipologia cursurilor universitare reflectă ponderea anumitor obiective pedagogice specifice angajate la nivelul strategiei de proiectare și realizare a activității didactice . Aceste obiective pedagogice specifice sugerează posibilitatea clasificării cursurilor universitare în conformitate cu următoarele criterii :

- a) **criteriul modului de structurare a conținutului** : cursuri tradiționale (structurate pe capitole , secvențe de instruire) , cursuri moderne (structurate pe unități de instruire / credite) ;
- b) **criteriul tipului de cunoștințe și de capacități** vizate în mod prioritar : cursuri fundamentale (cunoștințe și capacități / deprinderi de bază) , cursuri de profil și specialitate (cunoștințe și capacități specifice , aplicabile în anumite domenii particulare) , cursuri complementare (cunoștințe și capacități preluate din domenii complementare disciplinei / disciplinelor fundamentale și de specialitate) ;
- c) **criteriul gradului de implicare în procesul de formare socio-profesională a studentului** : cursuri obligatorii , cursuri opționale , cursuri facultative .

Proiectarea cursului universitar angajează o gestiune pedagogică adaptată / adaptabilă la resurse existente în plan uman (profesor – studenți – alți factori) , material (spațiu – timp – bază didactică disponibilă) , valorificabile la nivel *mono* , *intra* , *inter* sau/și *trans-disciplinar* , în diferite forme de organizare a instruirii (prelegeri , lucrări de laborator , activități de documentare , activități practice module , credite , etc.) , finalizate de regulă prin examene sau colocvii (semestriale , anuale) susținute scris , oral , prin lucrări aplicative , etc.

Din perspectiva **proiectării curriculare** , **cursul universitar** este elaborat ca parte a unui program care se raportează la o materie sau la o disciplină determinată care comportă un timp dat de învățământ teoretic și / sau practic , timp necesar pentru obținerea unui anumit nivel de cunoștințe sau de calificare .

Cursul universitar este instituționalizat prin elaborarea unor documente scrise la nivel periodic (tratare de curs , manuale , module , sinteze , tematici bibliografice , etc.) care orientează realizarea unor activități de învățare independentă , recunoscute în plan pedagogic și social , care favorizează atingerea unor obiective de formare exactă în cadrul unui program sau a mai multor programe .

Necesitatea perfecționării permanente a cursului universitar reprezintă o linie de politică educațională tradițională , proprie învățământului superior . Operaționalizarea acestei politici educaționale la nivelul autonomiei universitare urmărește atât democratizarea sistemului prin promovarea valorilor confirmate la scară pedagogică și socială , cât și individualizarea procesului de instruire prin proiectarea materiei în unități didactice / credite care oferă studentului posibilitatea îndeplinirii sarcinilor propuse .